

Výroční zpráva za rok 2011

Občanské sdružení PANT

I. Poslání a cíle

Občanské sdružení PANT bylo založeno na ustavující členské schůzi dne 26. 7. 2009. Registrace sdružení na Ministerstvu vnitra bylo provedeno dne 20. 8. 2007 pod č. j. VS/1-1/68471/07-R s přiřazením IČO 22667393.

Naším základním cílem je působit v oblasti rozvíjení a podpory informovanosti veřejnosti, vzdělávání a osvěty, dokumentární a publicistické tvorby, podporovat zachování a rozvoj kulturního dědictví v českém, středoevropském a evropském regionu.

Formy činnosti sdružení

Svých cílů sdružení dosahuje veřejně prospěšnými aktivitami, zejména:

- realizací projektů, které dokumentují a prezentují změny a vývoj kulturních hodnot ve společnosti, proměny životního prostředí, souvislosti ve společnosti, život a osudy jednotlivců, komunit, organizací i společností v českém, středoevropském i evropském kontextu, v minulosti i současnosti. Tyto projekty jsou realizovány zejména v podobě dokumentární a publicistické tvorby;
- realizací vzdělávacích programů pro širokou veřejnost a všechny věkové kategorie;
- publikační činností;
- realizací multimediálních, televizních, filmových projektů a jejich distribucí prostřednictvím vhodných prostředků a způsobů;
- podporou a realizací projektů v rámci partnerství veřejného, soukromého a neziskového sektoru;
- vlastní ekonomickou činností v souladu s neziskovým charakterem sdružení.

II. Organizace sdružení

A. Členská schůze

Jedná se o nejvyšší orgán sdružení, který mimo jiné schvaluje stanovy a jeho změny, volí výbor, schvaluje rozpočet, určuje koncepci činnosti a jeho cíle, přijímá nové členy a rozhoduje o zániku sdružení

B. Výbor

Je výkonným a řídicím orgánem sdružení. Rozhoduje o všech záležitostech, pokud nejsou v kompetenci členské schůze. Volí předsedu sdružení, kontroluje jeho činnost, jakož i případných dalších pracovníků sdružení

C. Předseda

Řídí činnost sdružení a je jeho statutárním zástupcem.

Předsedou sdružení byl dne 4. 9. 2007 členy výboru zvolen Petr Pánek, který byl v této funkci na podzim roku 2010 potvrzen pro další období. Sdružení mělo k 31. 12. 2011 celkem devět členů. Zaměstnance na plný pracovní úvazek sdružení nemá, pro realizaci

konkrétních grantových projektů sdružení využívá některé své členy a spolupracovníky v rámci DPČ a DPP. S naším občanským sdružením úzce spolupracuje řada odborníků (historici, politologové, pedagogové, mediální pracovníci) bez nároků na honorář.

III. Činnost v roce 2011

V roce 2011 jsme výrazně rozšířili aktivity sdružení, a tak hodnotíme rok 2011 jako nejúspěšnější v jeho historii. Občanské sdružení zahájilo realizaci tří ročních grantových projektů, z nichž dva měly mezinárodní rozměr. Navíc jsme v červenci získali pro rok 2011 neinvestiční dotaci MŠMT pro tvorbu výukových a audiovizuálních materiálů. V rámci těchto aktivit byly proškoleny desítky učitelů a vzniklo přes čtyři stovky výukových materiálů. V průběhu celého roku jsme pokračovali v budování a rozšiřování vzdělávacího portálu Moderní dějiny, jehož sledovanost prudce rostla. Finanční podpora v rámci projektů napomohla zintenzivnit aktivity sdružení. Významným přínosem roku 2011 bylo navázání spolupráce s celou řadou významných odborných historických a politologických pracovišť v České republice, Polsku, Maďarsku a na Slovensku. Sdružení také získalo řadu spolupracovníků, kteří by v následujícím roce mohli aspirovat na členy sdružení.

Dovolujeme si uvést přehled a anotace nejvýznamnějších aktivit.

leden - únor

zahájení ročních mezinárodních projektů „Z periferie impéria do svobodné Evropy aneb proměny českých a polských vztahů k Rusku v novodobých dějinách“ a „Dějiny sousedů aneb vlastní cestou společnými křižovatkami“

Naše projekty jsou zaměřeny na mladou generaci. Vycházíme z přesvědčení, že poznání a pochopení blízkých sousedů, kterého je možné docílit především přeshraničními pohledy na nedávné dílčí dějinné události a pochopením proměn vzájemného ovlivňování, je zcela zásadní pro naši schopnost rozpoznat a pojmenovat, co máme společného a z čeho pramení naše rozdílnost. To je zásadní pro vzájemnou důvěru a vznik přátelství mezi lidmi.

Projekt Z periferie impéria do svobodné Evropy aneb proměny českých a polských vztahů k Rusku v novodobých dějinách byl podpořen **Česko-polským fórem MZV ČR**, realizován byl v partnerství s Institutem národní paměti (IPN) ve Varšavě. Kládl si za cíl přispět ke sblížení mladých lidí na české a polské straně díky seznámení se společnými milníky novodobé historie a jejich významem v současné zahraniční politice obou zemí, se společnými riziky, které mohou zásadní pilíře naší demokracie a svobody ohrožovat (zřejmé vlivové politické i hospodářské zájmy velmocí ve středoevropském regionu). Zaměřili jsme se především na pozici a roli Ruska/SSSR, se kterým Čechy a Poláky pojí v novodobé historii zásadní střety a konflikty. Výsledkem projektu bylo zpracování těchto témat formou srozumitelnou mladým lidem.

Projekt Dějiny sousedů aneb vlastní cestou společnými křižovatkami podpořil **International Visegrad Fund** (no. 21020021), realizován byl v partnerství s Institutem národní paměti (IPN) ve Varšavě, Komenského univerzity v Bratislavě a Ústavu paměti národa v Bratislavě. Jeho cílem bylo posílit porozumění mezi mladými lidmi zemí V4

formou hlubšího poznání nejpodstatnějších období, událostí či osobností dějin 20.století v zemích našich sousedů. Témata (období, události, osobnosti) jsme pro první rok vybírali ve spolupráci s učiteli, historiky, didaktiky a politology zemí V4 tak, aby spolupracovníci z každé země zpracovali zásadní událost ze své historie, která se výrazně prolíná s ději v ostatních zemích.

Výsledkem ročního úsilí v obou projektech je dvě stě moderních výukových materiálů, snadno dostupných každému učiteli visegrádských zemí v samostatném jasně strukturovaném multimediálním prostoru. Mezinárodní čtyřjazyčná webová rubrika na vzdělávacím portále Moderní dějiny.cz je od června roku 2011 přístupná na samostatné adrese www.modern-history.eu. Tím se otevřel prostor pro další uživatele portálu – učitele, žáky a studenty ze sousedních zemí.

březen

Prezentace společných projektů a vzdělávacích portálů Občanského sdružení PANT a polského IPN v Polském institutu v Praze.

Redaktoři vzdělávacího portálu představili polskou sekci portálu www.moderni-dejiny.cz, jejíž patronkou je Petruška Šustrová. Společně s Monikou Koszyńskou z odboru vzdělávání varšavského Institutu národní paměti (IPN) prezentovali společné internetové projekty, hovořili o vzájemné inspiraci a další spolupráci mezi českými a polskými didaktiky i učiteli dějepisu. Monika Koszyńska rovněž představila polský výukový web Walizka z historii najnowsza dla ucznia i nauczyciela, jehož vznik byl výrazně inspirován našim portálem. Účastníci setkání pak diskutovali s historiky i učiteli o tom, co naše dějiny spojuje, jak je vhodné přibližovat nejnovější dějiny nejmladším generacím a také o možnostech polsko-české spolupráce v této oblasti.

Studentská konference „Ostraváci za dráty – lágry ve vzpomínkách pamětníků“

Učitelé a studenti Gymnázia Olgy Havlové ve spolupráci s Občanským sdružením PANT opět po roce uspořádali ve dnech 29. – 30. března VI. ročník středoškolské studentské konference, která byla poprvé cíleně zaměřena úzce tematicky (na fenomén koncentračního tábora). To bylo zásadní změnou oproti minulým ročníkům pokrývajícím postupně a ve vymezených časových úsecích jednotlivá údobí našich novodobých dějin. Akce se zúčastnilo téměř osmdesát středoškoláků z Ostravska, ale také ze spřátelených škol z Uherského Hradiště, Chomutova a Chocně. Se studenty na konferenci přišli také jejich učitelé dějepisu, kteří si tak mohli z akce odnést mnohé metodické náměty a inspiraci pro svou práci. Konference se konala pod záštitou primátora města Ostravy.

červenec

Zahájení ročního projektu „Moderní dějiny pro učitele, atraktivně a inspirativně“

financovaného z operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost ESF. Projekt je zaměřen na pracovníky škol a školských zařízení Moravskoslezského kraje a jeho náplní budou moderní formy výuky historie 20. století v kontextu regionálních dějin.

Nepochybně zde najdou inspiraci rovněž kolegové z dalších společenskovedních předmětů i jiných regionů České republiky.

Výstupem projektu jsou tyto aktivity:

Letní škola Moderních dějin

Cyklus pěti akreditovaných seminářů

Tvorba sad výukových materiálů

Historie na vlastní oči - tematické exkurze pro učitele (Krakov, Osvětim, Berlín, Praha, Ostrava)

Regionální osobnosti jako klíč k pochopení vlastních dějin - 7 krátkých dokumentárních filmů pro školy

Zahájení realizace projektu Moderní dějiny, podpořeného dotací MŠMT.

Záměrem projektu „Moderní dějiny“ bylo podpořit využití výukových audiovizuálních a multimediálních materiálů s didaktickou hodnotou k výuce dějin 20. století a nabídnout speciální webový prostor pro učitele. Realizace projektu započala v červenci 2011 a ukončena byla 31. prosince 2011.

Cílem proto bylo nabídnout a technologicky rozvíjet webové prostředí, ve kterém lze rychle a snadno nalézt vše potřebné pro výuku dějin 20. století - výukovou prezentaci, metodické listy, audiovizuální dílo a svědectví pamětníků, kvalitní dobové fotografie, ukázky z tisku, karikatury či reprodukce uměleckých děl, základní prameny, historické "mikrostudie" a odkazy na zdroje i literaturu. To vše může nyní učitel či student během několika minut prohlédnout, vyhodnotit s ohledem na své konkrétní pedagogické cíle a stáhnout si bezplatně z portálu Moderní dějiny.cz do svého počítače. Portál je také přehledným „rozcestníkem“ k dalším institucím, které se studiem moderních dějin zabývají a dějinné procesy systematicky dokumentují – ústavům, archivům, občanským sdružením a iniciativám, pamětnickým organizacím.

Stanovené cíle projektu byly naplněny, v některých parametrech dokonce výrazně překročeny.

srpen

Dvoudenní Letní škola moderních dějin – inspirativní výukové a aktivizační metody v dějepise.

Cílem Letní školy byla diskuse a hledání odpovědí na tyto otázky: *Co v dějepise učit? Jak začlenit do výuky výpovědi pamětníků? Jak vytvořit k filmovému svědectví pracovní list? Existuje v dějepise kontroverzní téma? Jak s ním pracovat? Jaké jsou základní způsobilosti učitele dějepisu a jak je rozvíjet? Co zařadit do hodin, aby se děti na výuku těšily? Jak posílit čtenářskou gramotnost žáků?* Téměř čtyři desítky učitelů strávily dva dny z přípravného týdne v Krajském zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků v ulici Na Hradbách i na jiných místech Ostravy a načerpaly inspiraci zejména k výuce událostí 20. století. Zajímavý dvoudenní program Letní školy moderních dějin tvořila série podnětných workshopů vedených zkušenými lektory, s nimiž se účastníci věnovali praktické metodologii, aplikovatelné jak v dějepise, tak ve výchově k občanství, základech společenských věd, mediální výchově, českém jazyce a literatuře či dalších humanitních

předmětech. Jak se účastníci shodli, dějiny 2. poloviny 20. století jsou pro školáky vzdáleným dávnověkem, přestože dospělí tuto dobu považují téměř za současnost.

říjen

Dvoudenní vzdělávací exkurze pro učitele do Osvětimi a Krakova v rámci projektu Moderní dějiny pro učitele

"Historie na vlastní oči – po stopách židovské kultury a utrpení" - pod tímto názvem se uskutečnila první akreditovaná exkurze, kterou v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků připravilo Občanské sdružení PANT. Účastníci navštívili místa spjatá s utrpením Židů i ostatních národů za II. světové války a vydali se po stopách předválečné židovské kultury v Polsku.

listopad

Akreditovaný vzdělávací seminář pro pedagogy „Represivní složky komunistického státu“

Občanské sdružení PANT uspořádalo na Gymnáziu Olgy Havlové v Ostravě-Porubě 10. listopadu 2011 seminář pro dějepisce ze základních a středních škol zaměřený na strukturu a fungování StB v době komunistického Československa. Vzdělávací program akreditovaný MŠMT navštívilo přes třicet pedagogů z Moravskoslezského kraje. Jako hlavní host vystoupil špičkový český historik Petr Blažek.

Seminář Spravedlivý mezi národy, ve spolupráci s Muzeem holocaustu Yad Vashem

Občanské sdružení PANT a Jazykové gymnázium Pavla Tigrida připravilo pro studenty a učitele zajímavý vzdělávací seminář, na kterém vystoupila pracovnice Vzdělávacího oddělení muzea holocaustu Jad Vašem v Jeruzalémě Miriam Mouryc. Workshop "Spravedlivý mezi národy" studenty seznámil s dosud málo známým fenoménem odporu proti nacistické genocidní politice. Byly zde probírány případy konkrétních lidí, kteří za druhé světové války pomáhali židům přežít holocaust. Z výukové prezentace návštěvníci získali přehledné informace o hrůzných válečných událostech.

Start putovní výstavy Spolu – proti sobě? Rok 1968

Vznikla ve spolupráci s varšavským Institutem národní paměti (IPN), je tvořena souborem deseti výstavních panelů k událostem dramatického roku 1968 v ČSSR a PLR. Výstava je od listopadu 2011 postupně instalována v českých školách, od února 2012 na školách polských. Pro žáky a studenty v obou zemích jsme vytvořili pracovní listy s otázkami a úkoly k textům, fotografiím, anekdotám a dalším pramenům, které jsou na jednotlivých panelech publikovány. Učitelé základních a středních škol dostávají manuál – katalog s textem všech panelů výstavy, pracovním listem a návrhy otázek pro své žáky, DVD s prameny a dalšími metodickými návody.

prosinec

Diskusní panel Střední Evropa, Rusko a post-sovětský prostor v historické a současné perspektivě v Brně.

Občanské sdružení PANT ve spolupráci s Polským institutem v Praze, Fakultou sociálních studií Masarykovy univerzity a Centrem pro studium demokracie a kultury uspořádalo diskusní panel „Střední Evropa, Rusko a post-sovětský prostor v historické a současné perspektivě“. Akce, které se zúčastnilo přes 250 studentů politologie, se uskutečnila ve čtvrtek 1. prosince 2011 v prostorách auly Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Záštitu nad tímto jedinečným setkáním převzal ministr zahraničních věcí ČR Karel Schwarzenberg. Diskusní panel byl zaměřen na aktuální téma „Východního partnerství“ a utváření kulturně-historické identity střední a východní Evropy (aktuálně v rámci EU) ve vztazích k Rusku. Východiskem a inspirací pro toto setkání se stalo vydání českého překladu knihy Wojciecha Zajączkowského „Rusko a národy“ v překladu Petrušky Šustrové a tematické číslo dvouměsíčníku Kontexty. V diskusích na níže uvedená aktuální témata zazněly velmi fundované a neotřelé závěry, debatovalo se také o nástinech řešení zásadních problémů východního partnerství. Diskusní panel moderovala a zasvěcenými poznámkami komentovala Petruška Šustrová.

Mezinárodní konference Visegrádského fondu Můj hrdina, tvůj nepřítel - nasloucháním k porozumění

Na Ministerstvu zahraničních věcí v Praze se 1. – 3.12.2011 konala mezinárodní konference Visegrádského fondu "Můj hrdina, tvůj nepřítel - nasloucháním k porozumění". Ústředním tématem byly národní dějiny zemí Visegrádu v historiografické reflexi sousedů. Občanské sdružení PANT připravilo blok o výuce dějin sousedů v zemích V4. Konference svedla dohromady historiky ze zemí visegrádské skupiny, aby diskutovali problémy spojené s rozdílným vnímáním naší společné historie. Hlavním tématem diskuse byly osobnosti a události, které přes hranice vyvolávají odlišné, často protichůdné interpretace a hodnocení. V závěru konference zazněly návrhy a inspirace pro pokračování v takovýchto setkáváních i v dalších letech, jak historici, tak didaktici a učitelé ze zemí V4 vyjádřili potřebu vzájemného dialogu a pohledu na dějinné události "očima těch druhých".

IV. ročník mezinárodní konference o výuce moderních dějin I mlčení je lež

Ve dnech 8. a 9. prosince 2011 proběhl již čtvrtý ročník mezinárodní konference o výuce moderních dějin I mlčení je lež. Akci už tradičně pořádalo Občanské sdružení PANT, letos ve spolupráci s Národním institutem pro další vzdělávání, pro učitele dějepisu, ředitele škol, metodiky a didaktiky z vysokých škol a také vysokoškolské studenty zemí visegrádské skupiny.

Program tvořily dvě samostatné části. Náplní bylo **pracovní setkání učitelů z Česka, Maďarska, Polska a Slovenska** za účelem prezentace výsledků mezinárodních projektů, diskuse o stavu výuky dějin sousedních zemí a přípravy další spolupráce. Při diskusi se účastníci shodli, že dějiny blízkých "sousedů" jsou v učebnicích jednotlivých zemí V4 zachycovány, většinou však velmi povrchně a nikoli do hloubky s rozkrytím spojitostí či vzájemných souvislostí národních dějinných příběhů. Zpravidla se jedná o zaznamenání konfliktních událostí, chybí kapitoly o vzácných obdobích souznění a pozitivního ovlivňování. Další spolupráce bude nasměrována ke tvorbě společných výukových materiálů pro žáky i učitele. Metou by měl být moderní výukový text o dějinách

visegrádských zemí publikovaný ve všech čtyřech jazycích. Smysl letošního setkání byl naplněn měrou vrchovatou. Rozproudila se široká diskuse o možnostech budoucí spolupráce, při níž by se setkávání mezi kolegy učiteli mělo rozvinout v mezinárodní setkávání studentů, byla nastíněna vize studentského tábora na bilaterálním podkladě se zajímavým prožitkovým programem. Maďarská a polská strana si již stanovily datum studentského setkání v Krakově v květnu roku 2012. Bude pokračovat budování databáze škol, které by se chtěly do spolupráce zapojit.

IV. Hospodaření

Občanské sdružení PANT účtuje v režimu podvojného účetnictví. To zpracovává externí účetní. Údaje jsou zaokrouhleny na tisíce Kč.

Výnosy: 3.255.000,- Kč

Sponzorské dary občanské	40.000,- Kč
Příjmy z hlavní činnosti	172.000,- Kč
Granty, dotace a provozní dotace	3.043.000,- Kč

Náklady: 3.409.000,- Kč

Materiál	271.000,- Kč
Služby	1.581.000,- Kč
Mzdové náklady	1.534.000,- Kč
Ostatní náklady	23.000,- Kč

Všechny výdaje jsou oprávněnými náklady přímo souvisejícími se zde ve zprávě uvedenou činností sdružení.

V. Závěr

Děkujeme touto cestou všem, kteří nám pomohli finančně, radou a zejména těm, kteří se zapojili do realizace projektů sdružení bez nároků na honorář. Velice se těšíme na další spolupráci v roce 2012.

V Ostravě 27. 6. 2012

Petr Pánek
předseda sdružení